

Cultures

TEATRE | MÚSICA | LLETRES | DANSA | ART | TRADICIONS | CINE | TELEVISIÓ

Entrevista Joan Vilamala

Escriptor. Personatge polifacètic, autor d'un llibre sobre la nissaga d'escultors Pujol, expert en Verdaguer i aucaire reconegut, entre altres facetes, Vilamala fa balanç de la seva llarga trajectòria en un volum de Pagès Editors que inclou des de cançons d'Esquirols fins a poemes irònics i els rodolins de les auques

«Hem de fer saber als nouvinguts que la llengua que ens cohesiona és el català»

► Vilamala presenta avui al Casino de Manresa el llibre «Cançons, auques i badalls», on recull de composicions de tota la vida

Toni Mata i Riu
MANRESA

■ Tota una vida rimant versos meixia un llibre com el que Joan Vilamala (Folgueroles, 1949) ha publicat amb el juganer títol de *Cançons, auques i badalls*. Conegut per ser un dels membres fundadors del grup de música Esquirols, resideix a Manresa des del 1972 i un cop jubilat després d'exercir de professor de llengua i literatura continua escrivint sense parar articles sobre Verdaguer, textos d'art barroc, lletres de cançons i els rodolins de les auques que també l'han fet popular arreu del país. Vilamala presenta el llibre avui (20 h) al Casino amb Jordi Estrada de mestre de cerimònies.

■ **A quantes auques ha posat lletra fins ara?**

■ Dues-centes. Intento fer-ne dotze l'any, una cada mes.

■ **Quina és l'última?**

■ Una que he dedicat al flabioli.

■ **L'instrument?**

■ Sí. La meua germana em va demanar uns versos sobre el tema però em vaig acabar engrescant i vaig completar una auca sencera.

■ **I en té en preparació?**

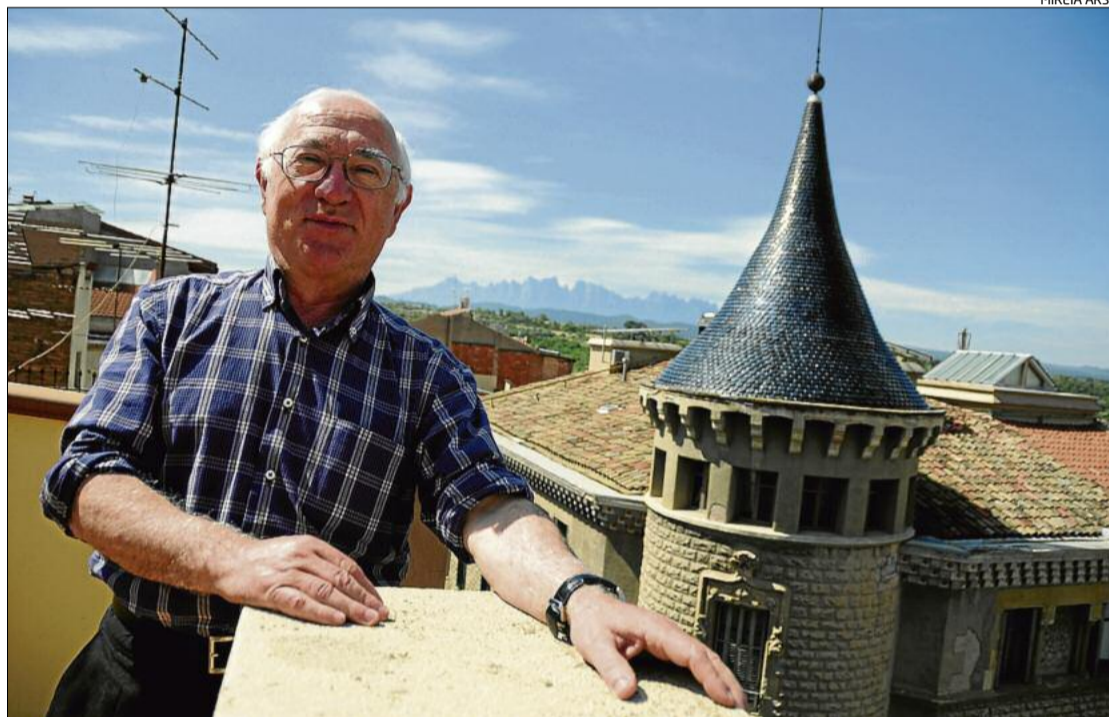
■ I tant. Ja en tinc una de feta sobre l'àliga de Cardona, que suposo que es presentarà per la propera festa major. I per al 2014 en sortirà una sobre Paco Candel, amb motiu dels 50 anys de la publicació del llibre *Els altres catalans*.

■ **L'àliga recuperada per al bestiari festiu de la ciutat?**

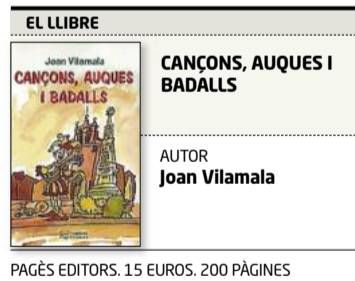
■ Aquest animal era el símbol de la dinastia dels Habsburg, i quan Felip V va guanyar la guerra de Successió les va fer eliminar. Però el 1998 es va descobrir la representació d'una àliga en una paret del Casal Graells de la localitat.

■ **Auca és una de les tres paraules del títol. La més sorprenent, però, és badalls.**

■ Em va semblar que titular *Cançons, auques i versos* hauria estat repetitiu. Hi ha un dita manresana, segons s'explica en el diccionari d'Alcover i Moll, que fa així: «Lo ba-



El filòleg Joan Vilamala posa per a aquest diari a la terrassa del seu pis al centre de Manresa



PAGÈS EDITORS. 15 EUROS. 200 PÀGINES

dall no ment, son, gana o enamorament». També em vaig inspirar en dues obres literàries de títols semblants, com *Auques i ventalls* de Carner i *Auques i espantalls* de Descot. La meua és una poesia xi-roia, desenfadada, i aquest títol em semblava molt adequat.

■ **Per què ha sentit la necessitat de fer una recopilació?**

■ De versos, n'he fet tota la vida, i les coses, si no les escrius, no queden. He aplegat des de cançons d'Esquirols, algunes de les quals inèdites, i les que vaig escriure per al musical *Trifulkes de la Katalanatribu*, entre d'altres, fins a auques i un recull que jo n'he dit *Badalls*. Aquí hi ha els poemes dedicats a la meua estimada esposa, la Teresa, els versos irònics de Lo Gai-

ter del Calters que publico a la revista *El Pou de la gallina*, les nades que envio cada any als amics, les lletres que he escrit per al ball d'en Serrallonga, propi de llocs com la Catalunya Nord, i els sonets del pas del temps.

■ **No sembla, doncs, que tot el recull tingui un to desenfadat. També hi ha una voluntat d'obrir la seva intimitat?**

■ A mesura que et vas fent gran, fas una valoració de la teua vida, i he volgut expressar la importància de saber viure i de saber morir. No tenia una necessitat estricta d'antologar el meu treball, que aquí tampoc no hi és pas tot, sinó de constatar que la vida va fent camí, que el temps passa i, si no les publiques, les paraules se les mengen les rates. He decidit, com deia Verdaguer, treure'ls a faró.

■ **A faró?**

■ Vol dir donar a conèixer una cosa, il·luminar-la com fan els fars. Mossèn Cinto va deixar escrit en un dels seus llibres que el publicava a faró.

■ **Tornem a les auques. És un gènere viu?**

■ Fa uns anys, jo era dels pocs que

s'hi dedicaven. Però les noves tecnologies l'han revifat. Al meu web, *www.auques.cat*, ja tenim mig milió de visites des del 1997. Les auques a vegades són menystingudes, es diu que són cosa de canalla. Però no és pas cert. Fa poc vaig rebre la notícia que al Taller d'escriptura de la Universitat Rovira i Virgili, que dirigeix l'escriptora Margarida Aritzeta, han treballat el tema de l'auca a fons i, fins i tot, n'han creat una. Les auques són per a tots els públics. Des dels nens fins als jubilats. Recentment, l'escola Baldiri Reixac de Banyoles ha fet una auca sobre el mestre i pedagog del segle XVIII que dona nom al centre, i que van presentar als premis que tenen, precisament, el seu nom.

■ **Les auques són un fenomen específicament català?**

■ Podem dir que als Països Catalans és on el gènere està més ben estructurat. Les auques clàssiques són de quaranta-vuit vinyetes, o almenys, d'un número divisible per quatre. A Castella també se'n fan, però és a imitació de Catalunya. A França, en canvi, tenen el còmic.

■ **Quin poesia vol una auca?**

■ **No fallen ells, fallem**

■ **nosaltres, que** tenim una actitud d'un cert autoodi. L'ús quotidià del català és delicat»

■ **Les auques no són una**

■ **cosa de canalla** sinó per a tothom. Fa poc n'he rebut una de feta per universitaris»

■ **Quan et fas gran vas**

■ **valorant** la teua vida. Jo he volgut recollir tot això perquè si no ho publiques es perd»

■ La meua poesia no és críptica, ni altisonant o de gran transcendència. És formalment correcta, això sí, no és pas de vers lliure, però més espontània. La gràcia és jugar amb la llengua, m'agraden els versos que marxen sols. Un dels poemes que surten al llibre, *Cada dia pot ser festa*, és un exemple d'això. Comença dient: «De les coses que et fan peça / i que t'entren per l'ull dret, / res no passa més de pressa / que els anys viscuts a pleret».

■ **És optimista respecte del futur de la llengua catalana?**

■ L'ús quotidià de la llengua és ara per ara una qüestió delicada. El problema que tenim actualment és com integrem els nouvinguts per fer-los saber que la llengua que ens identifica i cohesiona és el català. No fallen ells, fallem nosaltres, amb una certa actitud d'autoodi. Quantes vegades no els parlem en castellà només perquè veiem que són de fora?

■ **Un comportament usual?**

■ Una de les cançons inèdites d'Esquirols que surten al llibre es diu *Sirventès dels botiflers*. Reflexiona aquest esperit del botiguer català que critico: «Sé d'un botiguer / de mires estretes que és un pesseter, / té una botigueta, oberta a tothom, / amb un llampant rètol que posa el seu nom: / José Poch e hijos, oi que sóna fi? / No sembla d'aquí».